

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

Відокремлений структурний підрозділ «ІНСТИТУТ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ»

Кафедра економіки та менеджменту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор ВСП «ІНО КНУБА»

О.А.Накидюк

“ 28 ” серпень 2019 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Публічна політика

(назва навчальної дисципліни)

галузь

знань

освітня

програма

спеціальність

28 «Публічне управління та адміністрування»

Публічне управління та адміністрування

281 «Публічне управління та адміністрування»

Київ – 2019 рік

Силабус навчальної дисципліни «Публічна політика» для студентів ВСП «ІНО КНУБА» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», освітньої програми «Публічне управління та адміністрування», (галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»), 2019. 26 с.

Розробник: Кубанов Руслан Анатолійович, кандидат педагогічних наук, доцент, професор Всесвітньої академії природознавства, професор Міждисциплінарної академії наук України, член-кореспондент Міжнародної академії наук педагогічної освіти, член-кореспондент Української академії акмеології, член-кореспондент Академії будівництва України, доцент кафедри економіки та менеджменту Відокремленого структурного підрозділу «Інститут інноваційної освіти Київського національного університету будівництва і архітектури».

Силабус затверджено на засіданні кафедри економіки та менеджменту
Протокол від "28" серпня 2019 року № 10

Завідувач кафедри економіки та менеджменту

(підпис) д.е.н., професор І. В. Новикова

"28" серпня 2019 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
		Цикл професійної підготовки Базова навчальна дисципліна
		Рік підготовки:
		3
		Семестр
		6
Загальна кількість годин – 150 год. (5 кредитів ЄКТС)	<u>Галузь знань:</u> 28 «Публічне управління та адміністрування».	
	<u>Спеціальність:</u> 281 «Публічне управління та адміністрування» <u>Освітня програма:</u> Публічне управління та адміністрування	
	<u>Рівень вищої освіти:</u> <u>Перший (бакалаврський)</u>	Лекції 8 год.
		Практичні, семінарські 4 год.
		Лабораторні -
		Індивідуальне завдання
		Самостійна робота 138 год.
		Індивідуальна робота (контрольна робота) студентів під керівництвом викладача:
		+
		Вид контролю:
		Іспит

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Предметом дисципліни «Публічна політика» є процеси сучасної трансформації в системі державного управління, розвитку державної служби. Важливою складовою є акцент на необхідності втілення нових управлінських рішень, спрямованих на підвищення рівня знань державних службовців, сучасних технологій управління і адміністрування. Місце у структурно-логічній схемі підготовки спеціалістів державної служби є базовою навчальною дисципліною, що пов'язує в єдине ціле всі дисципліни, які вивчаються слухачами в рамках фахової підготовки.

Мета курсу – формування цілісного уявлення про публічну політику національного, регіонального та місцевого рівнів, політичні інститути та процеси, що визначають її специфіку; сучасні практики електронної демократії; вміння аналізу, розробки та реалізації публічної політики, вироблення аналітичних рекомендацій для прийняття політичних і управлінських рішень, діагностики та аналізу соціально-гуманітарної складової розвитку суспільства.

Завданнями вивчення дисципліни “Публічна політика” є набуття студентами теоретичних знань та практичних навиків з наступних питань:

- політичні інституції;
- суспільно-політична діяльність;
- порівняльна публічна політика.

Компетенції:

1. Здатність переосмислювати наявне та створювати нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі соціальні, наукові, культурні, етичні та інші проблеми.
2. Здатність виявляти загальні тенденції та можливості розвитку публічної організації, адаптуватися до нових ситуацій у професійній діяльності, генерувати нові ідеї, обґрунтовувати їх доцільність.
3. Здатність визначати, науково обґрунтовувати та критично оцінювати стратегічні напрями розвитку на загальнодержавному, регіональному, місцевому та на рівні організації.
4. Здатність розробляти та проводити комунікативні заходи задля забезпечення громадської підтримки прийняття управлінських рішень на всіх рівнях публічного управління та адміністрування.
5. Управляти проектами і програмами, що реалізуються в сфері публічного управління та адміністрування, урахуваючи глобальні виклики, геополітичні процеси, пріоритети розвитку громадянського суспільства, стратегії реалізації державної політики, специфіку регіонального та місцевого самоврядування
6. Вміння розробляти та реалізовувати заходи щодо впровадження оптимальних форм і методів діяльності органів публічного адміністрування, враховуючи механізми розвитку громадянського суспільства.
7. Вміння використовувати основні теорії та принципи, що лежать в основі функціонування політичних інститутів та процесів прийняття політичних рішень
8. Вміння працювати в межах інституціонального, структурного та політичного контекстів у процесі вироблення публічної політики

9. Вміння комунікувати та взаємодіяти результативно з окремими громадянами та різними суспільними групами
10. Здатність ідентифікувати проблеми та здійснювати аналіз публічної політики
11. Здатність розуміти, інтерпретувати та використовувати на практиці основні теорії та принципи, що лежать в основі політики регіонального розвитку
12. Здійснювати оцінювання ефективності публічної влади та політичної системи
13. Розробляти та практично впроваджувати механізми реалізації права на місцеве самоврядування

Очікувані результати навчання:

- знати основні теорії та принципи, що лежать в основі політики регіонального розвитку;
- знати механізми реалізації права на місцеве самоврядування;
- знати створення умов щодо формування і розвитку самодостатніх та спроможних територіальних громад;
- знати критерії ефективного функціонування системи представницької влади;
- знати оцінювання ефективності публічної влади та політичної системи;
- виявляти, прогнозувати та оцінювати ризики, обґрунтовувати заходи для мінімізації їх негативного впливу на національному, регіональному, галузевому, інституційному та місцевому рівнях в публічному управлінні та адмініструванні, застосовуючи технологію аналізу ризиків.
- управляти процесами вироблення та реалізації публічної політики на міжнародному, національному, регіональному та місцевому рівнях, дотримуючись вимог чинного законодавства та враховуючи національні інтереси.
- розробляти проекти програм, концепцій, стратегій, законів та інших правових актів, а також пропозицій до них на основі методології системного аналізу, виходячи з ресурсного забезпечення та вимог і правил правотворчості.
- організовувати та здійснювати діяльність з розвитку демократичного середовища, забезпечення дотримання рівних прав і можливостей громадян в усіх сферах суспільного життя на основі актів, європейської практики та зарубіжного досвіду
- здійснювати публічне управління ефективно застосовуючи провідні технології та методи організаційного, інноваційного, фінансового, ризик-, тайм-, кадрового, проектного менеджменту
- здатність оцінювати перспективи глобалізації та регіоналізації як новітніх етапів соціально-економічних перетворень регіонів; розуміння європейських стандартів публічного адміністрування та засад євроінтеграції
- формувати та підтримувати ефективну взаємодію з громадськістю, державними і недержавними інституціями, бізнесом, використовуючи інформаційні і комунікативні технології та технології управління конфліктами.
- вміння застосовувати на практиці механізми реалізації права на місцеве самоврядування;
- вміння забезпечувати створення умов щодо формування і розвитку самодостатніх та спроможних територіальних громад
- організовувати ефективні комунікації при прийнятті політико-управлінських рішень

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин, 5 кредитів ЄКТС.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність публічної політики

Сутність категорії «публічна політика». Політична наука. Понятійно-категоріальний апарат з питань політики. Теорії та концепції публічної політики. Розвиток політичної думки у світовому контексті. Етапи розвитку політичної думки в Україні. Демократично-народницький напрям політичної думки. Взаємозв'язок політики та управління. Публічне узгодження інтересів держави і суспільства. Політичний простір. Реалізація політики. Поняття «інституту» в політиці та публічному управлінні. Політичні інститути як складові політичної системи. Держава як політичний інститут. Інституціональне середовище. Політична реформа. Публічна сфера.

Тема 2. Суспільно-політична діяльність.

Політична діяльність. Політичні дії. Політичне життя. Суспільно-політична взаємодія суб'єктів політичного процесу. Форми політичної діяльності. Політична участь. Класифікація політичної участі. Цілі та засоби публічно-управлінської діяльності. Політична система як система управління публічними справами. Структура політичної системи. Суб'єктно-об'єктні відносини. Типи політичних систем. Політичний режим. Структура політичного режиму. Типи політичних режимів. Відносини між державою і партіями. Відносини між партійними лідерами і партійною елітою. Відносини держави і груп тиску. Класифікація політичних режимів. Політичне керівництво. Політична платформа. Політична стратегія. Політична тактика. Особливості вироблення та реалізації політичного курсу. Узгодженість дій публічної влади та громадян. Взаємодія державних органів з громадськістю. Зв'язки з громадськістю. Статус вільних ЗМІ. Зв'язки з пресою. Децентралізація державної влади. Партійна структуризація влади. Легальна політична опозиція. Легальне лобіювання групових інтересів. Влада як суспільний феномен. Політична влада та її основні риси. Політична влада в Україні. Політична корупція в Україні. Фактори, що сприяють розвитку корупції в Україні. Чинники запобігання проявів корупції на основі міжнародного досвіду. Ступінь публічності та відкритість влади суспільству. Джерела формування влади. Рівень публічності влади. Відкритість влади. Публічний контроль за діяльністю органів державної влади.

Тема 3. Процеси прийняття політичних рішень.

Політичний процес. Поняття «політичного» та «управлінського рішення». Процес прийняття рішення. Механізм вироблення та ухвалення управлінського рішення. Роль моделювання в процесі прийняття рішення. Модель формування політико-управлінського рішення. Метавизначальний процес. Місія, цілі та цільові пріоритети. Кінцевий результат майбутніх дій. Предмет задоволення потреби в здійсненні дій. Цінності предмета потреби. Зворотній зв'язок. Термін виконання. Умови виконання поставленого завдання. Метазабезпечувальний процес. «Дерево рішень». Оцінювання альтернативи. Процедури. Погодження. Резерв часу. Інформаційне забезпечення процесу прийняття політичного рішення. Організація процесу виконання політичних рішень. Функції: мотивування, регулювання, планування, організування, облікування, контролювання, координування. Формулювання конкретних завдань на основі прийнятого рішення. Вибір цільової

функції. Виконання поставлених завдань. Звітування діяльності. Досвід та вплив на ситуацію. Якісні й кількісні характеристики. Ефективність. 8 Вироблення та реалізація рішень у сфері державно-владних відносин. Класифікація політичних рішень. Програмування політичних дій. Політичний документ. Акти і процедури. Організація та структура публічної влади в Україні. Процеси прийняття та виконання політичних рішень на центральному рівні управління. Процеси прийняття та виконання політичних рішень на місцевому рівні управління.

Тема 4. Сутність та зміст категорій «е- урядування» та «е-демократія».

Основні чинники та передумови впровадження електронного урядування. Інформаційна політика. Категорійно-понятійний апарат електронного урядування та електронної демократії. Мета, принципи, основні цілі та стратегічні завдання електронного урядування та електронної демократії. Теоретична база електронного урядування: теорія політичних мереж, теорія нового державного менеджменту, теорії сервісної держави та належного урядування. Сутність та зміст електронної демократії. Комунікації при формуванні публічної політики. Національний та зарубіжний досвід розвитку електронного урядування та електронної демократії. Інформатизація суспільства в США. Політика інформатизації Канади. Програма «е-Японія». Програма «е-Європа». Політика інформатизації Республіки Білорусь. Сінгапур – е-урядування. Великобританія – е-демократія. Етапи впровадження електронного урядування в Україні. Інформаційна безпека.

Тема 5. Державна політика в інформаційній сфері.

Інформаційне суспільство. Суспільство знань. Стратегії розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування. Основні індекси рівня розвитку інформаційного суспільства. Національна програма інформатизації. Електронний парламент. Інформаційна інфраструктура та послуги електронного парламенту. Відкриті дані. Парламенти та громадяни: поглиблення е-діалогу. Інтернет. Портал публічних послуг. Електронний офіс. Електронна ідентифікація. Інформаційний простір. Інформаційні системи для регіональних інститутів та місцевих органів влади. Інформаційні електронні ресурси. Електронний документообіг. Електронний цифровий підпис. Концепція розвитку е-урядування в Україні. Е-урядування та політичні технології. Е-урядування як ефективна платформа боротьби з корупцією. Е-декларування. Стан та перспективи е-урядування в центральних і місцевих органах виконавчої влади.

Тема 6. Організаційно-правове забезпечення е- урядування в Україні.

Розвиток електронного урядування. Пріоритетні напрямки розвитку е- урядування в Україні. Інформаційно-комунікаційні технології в Україні. Розвиток електронних послуг. Розвиток електронної ідентифікації. Розвиток інфраструктури відкритих даних. Організаційне забезпечення е-урядування в Україні. Забезпечення електронної взаємодії інформаційних систем органів влади. Центральні органи виконавчої влади. Індикатори електронної готовності на центральному рівні управління державою. Обласні державні адміністрації. Індикатори електронної готовності на рівні адміністрацій. Індекси

електронної готовності на центральному та обласному рівнях управління державою. Національна програма інформатизації. Завдання органів влади щодо інформаційної сфери. Впровадження загальнодержавного електронного документообігу. Стан інформатизації центральних органів виконавчої влади. Галузеві програми та проекти інформатизації. Регіональні програми та проекти інформатизації Система органів влади щодо захисту інформації. Технології захисту інформації. Правове забезпечення е-урядування в Україні. Загальна структура нормативно-правової бази. Інформаційна безпека в е-урядуванні. Стратегія інформаційної безпеки в інформаційній сфері. Становлення електронної демократії. Доступ до публічної інформації. Зміцнення довіри в публічному середовищі. Місце України в глобальній інформаційній спільноті. Міжнародне співробітництво у сфері інформатизації.

Тема 7. Політика регіонального розвитку.

Державна регіональна політика: сутність, принципи, завдання. Глобальні та внутрішні фактори впливу на формування державної регіональної політики та розвиток регіонів. Регіональні структури влади. Компетенція суб'єктів влади. Самоврядування певної території в державі. Структура органів влади. Законодавчі збори регіональних структур. Виконавчі органи регіональних структур. Нормативно-правові засади формування та реалізації регіональної політики в Україні. Політичні інститути регіонального та місцевого самоврядування в Україні. Районні й обласні держадміністрації. Компетенції виконавчих органів. Особливий статус органів місцевого самоврядування. Партійна система в Україні. Політичні партії. Демократичні конкурентоспроможні партії. Вибори народних депутатів України. Вибори депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів. Пріоритети та цілі політики регіонального розвитку. Державна стратегія регіонального розвитку. Законодавство у сфері регіонального розвитку. Нормативно-правові засади формування політики регіонального розвитку.

Тема 8. Місцеве самоврядування

Поняття та сутність місцевого самоврядування. Специфіка місцевого самоврядування в контексті публічної влади. Концепції місцевого самоврядування. Основні сутнісні ознаки та базові принципи місцевого самоврядування. Моделі місцевого самоврядування. Конституційно-правові засади місцевого самоврядування в Україні. Місцеве самоврядування та громадянське суспільство: кореляція статусів. Система місцевого самоврядування: елементний склад та функції. Компетенції органів місцевого самоврядування та їх повноваження. Відповідальність органів місцевого самоврядування. Роль місцевого самоврядування в забезпеченні сталого розвитку країни. Кращі українські практики місцевого самоврядування. Специфіка феномену спроможності територіальних громад. Механізми формування спроможних територіальних громад в сучасній Україні. Політика об'єднання та співробітництва територіальних громад. Алгоритми формування спроможних територіальних громад.

Тема 9. Соціально-гуманітарна політика.

Поняття соціальної організації суспільства. Класичні і сучасні теорії соціальної організації суспільства. Соціальні групи та соціальні інститути. Соціальна структура суспільства. Соціальна нерівність і соціальна стратифікація. Соціальна мобільність і соціальний розвиток. Територіальний розвиток соціальної інфраструктури. Мета, завдання, об'єкти, суб'єкти та принципи соціальної політики. Моделі та основні напрями соціальної політики. Механізми формування та реалізації соціальної політики. Соціальна безпека і соціальні ризики. Поняття та структура єдиного гуманітарного простору. Формування єдиного гуманітарного простору в системі пріоритетів державної гуманітарної політики в Україні. Національна ідентичність як показник цілісності і повноти гуманітарного простору. Основні напрями та завдання соціально-гуманітарної політики країни. Розвиток соціогуманітарної сфери на регіональному рівні. Управління соціогуманітарним розвитком на місцевому рівні.

Тема 10. Представницька влада.

Природа, сутність, системні характеристики парламентаризму. Парламент та його основні функції. Структура парламенту. Формування палат. Статус депутата. Пряма і представницька демократія. Базові філософсько-світоглядні ідеї теорій парламентаризму. Генеза та еволюція парламентаризму (від античності до сучасності). Витоки, становлення та розвиток представницької влади в Україні. Політичні реформи в Україні кінця ХХ – початку ХХІ ст. та метаморфози сучасного вітчизняного парламентаризму. Парламентське право. Парламентські процедури та законотворчий процес. Законодавчі ініціативи. Публікація закону. Законодавче оформлення діяльності партії в парламенті. Типологія партій. Виборча система. Механізми та процедури, пов'язані із формуванням органів влади. Структура виборчої системи. Парламентська коаліція та опозиція. Судова влада. Судові органи.

Тема 11. Аналіз публічної політики.

Підходи до аналізу публічної політики. Різноманіття аналітичних підходів до дослідження публічної політики. Аналіз політичної культури України. Політична культура. Сутність і структура політичної культури. Риси і типи політичної культури. Аналіз політичної культури України. Політична поведінка. Процес публічної політики та його суб'єкти. Форми взаємодії публічної політики. Аналіз процесу публічної політики в Україні. Політичні конфлікти. Конфліктна стадія. Розв'язання конфлікту. Аналіз політичної реформи. Прискорення процесу демократизації в Україні. Рівень підтримки демократії в Україні. Цикл вироблення публічної політики. Середовище вироблення публічної політики. Аналіз стейкхолдерів та консультації з громадськістю у виробленні публічної політики. Вироблення рекомендацій замовникам аналізу публічної політики. Вибір найоптимальніших альтернатив. Компаративний аналіз публічної політики. Забезпечення суспільного інтересу.

Тема 12. Політика, що базується на доказах.

Моніторинг публічної політики. Механізм реалізації та оцінювання публічної політики. Роль аналітичного документа в процесі вироблення публічної політики. Основні види аналітичних документів. Структура аналітичного документу. Етапи підготовки аналітичних документів. Політичні міжнародні відносини. Форми міжнародної взаємодії. Національні інтереси. Геополітичний аспект національних інтересів. Внутрішньополітичний аспект національних інтересів. Аналіз України як суб'єкта міжнародних відносин. Міжнародна політика України. Безпекова складова публічної політики України. Україна і Європа: порівняльний аналіз форм політичної участі населення. Дослідження процесу публічної політики в Україні. Основні методи дослідження. Стратегічний та робочі плани дослідження. Етапи підготовки дослідження. Узгодження організаційних питань. Підготовка первинної інформації. Аналіз результатів дослідження. Формулювання висновків і рекомендацій. Рушійні сили суспільно-політичного розвитку незалежної України. Суб'єкти суспільного життя. Політична свідомість. Альтернативні ідеї змін. Стратегічні напрямки політики добробуту населення. Моніторинг політики реформ в Україні.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва змістовних модулів і тем	Кількість годин			
	заочна форма навчання			
	Усього	в тому числі		
		Лекції	Прак-тичні	СРС
1	2	3	4	
Тема 1. Сутність публічної політики	14	2		12
Тема 2. Суспільно-політична діяльність	14		2	12
Тема 3. Процеси прийняття політичних рішень	14	2		12
Тема 4. Сутність та зміст категорій «е- урядування» та «е- демократія»	12			12
Тема 5. Державна політика в інформаційній сфері	12			12
Тема 6. Організаційно-правове забезпечення е- урядування в Україні	12			12
Тема 7. Політика регіонального розвитку	12			12
Тема 8. Місцеве самоврядування	12			12
Тема 9. Соціально-гуманітарна політика	14	2		12
Тема 10. Представницька влада	14	2		12
Тема 11. Аналіз публічної політики	14		2	12
Тема 12. Політика, що базується на доказах	6			6
Усього годин:	150	8	4	138

5. Теми практичних занять

Тема 1. Суспільно-політична діяльність.

1. Політична діяльність. Політичні дії. Політичне життя.
2. Суспільно-політична взаємодія суб'єктів політичного процесу.
3. Форми політичної діяльності. Політична участь.
4. Класифікація політичної участі.
5. Цілі та засоби публічно-управлінської діяльності. Політична система як система управління публічними справами.
6. Структура політичної системи. Суб'єктно-об'єктні відносини.
7. Типи політичних систем. Політичний режим.
8. Структура політичного режиму. Типи політичних режимів.
9. Відносини між державою і партіями.
10. Відносини між партійними лідерами і партійною елітою.
11. Відносини держави і груп тиску. Класифікація політичних режимів.
12. Політичне керівництво. Політична платформа.
13. Політична стратегія. Політична тактика.
14. Особливості вироблення та реалізації політичного курсу.
15. Узгодженість дій публічної влади та громадян. Взаємодія державних органів з громадськістю.

Література:

1. Про Концепцію розвитку законодавства про державну службу : Указ Президента України від 20.02.2006 р. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Про утворення Центру сприяння інституційному розвитку державної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.04.2004 р. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
3. Регламент Головного управління державної служби України та його територіальних органів: Наказ Голодержслужби України від 16.02.2007 р. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
4. Вавринчук В.П. Політологічні аспекти державного управління: навч. Посібник: Поліграфіст-2. – 2012.
5. Громадська Н.А. Державна політика: аналіз та механізми впровадження: метод. реком.: Вид-во ЧДУ. – 2011.

Тема 2. Аналіз публічної політики.

1. Підходи до аналізу публічної політики. Різноманіття аналітичних підходів до дослідження публічної політики.
2. Аналіз політичної культури України. Політична культура.
3. Сутність і структура політичної культури.
4. Риси і типи політичної культури. Аналіз політичної культури України.
5. Політична поведінка. Процес публічної політики та його суб'єкти. Форми взаємодії публічної політики.
6. Аналіз процесу публічної політики в Україні. Політичні конфлікти.
7. Конфліктна стадія. Розв'язання конфлікту. Аналіз політичної реформи. Прискорення процесу демократизації в Україні.
8. Рівень підтримки демократії в Україні. Цикл вироблення публічної політики. Середовище вироблення публічної політики.

9. Аналіз стейкхолдерів та консультації з громадськістю у виробленні публічної політики.
10. Вироблення рекомендацій замовникам аналізу публічної політики. Вибір найоптимальніших альтернатив.
11. Компаративний аналіз публічної політики. Забезпечення суспільного інтересу.

Література:

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Про державну службу : Закон України від 15 грудня 2015 року № 889- VIII [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 червня 2001 року № 2493-III [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Про засади запобігання та протидії корупції: Закон України від 7 квітня 2011 року № 3206-VI [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Про Концепцію адаптації інституту державної служби в Україні до стандартів Європейського Союзу : Указ Президента України від 05.03.2004 р. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

6. Самостійна робота студентів

Назва тем	Кількість годин
Тема 1. Сутність публічної політики	12
Тема 2. Суспільно-політична діяльність	12
Тема 3. Процеси прийняття політичних рішень	12
Тема 4. Сутність та зміст категорій «е- урядування» та «е- демократія»	12
Тема 5. Державна політика в інформаційній сфері	12
Тема 6. Організаційно-правове забезпечення е- урядування в Україні	12
Тема 7. Політика регіонального розвитку	12
Тема 8. Місцеве самоврядування	12
Тема 9. Соціально-гуманітарна політика	12
Тема 10. Представницька влада	12
Тема 11. Аналіз публічної політики	12
Тема 12. Політика, що базується на доказах	6
Усього годин:	138

7. Тематика контрольних робіт із дисципліни «Публічна політика»

1. Базові принципи поведінки представників публічної політики.
2. Види взаємозв'язків у системі публічної адміністрації: підвідомчість, підпорядкованість (підлеглість), підконтрольність, відповідальність.
3. Визначення конфлікту інтересів у публічній політиці.
4. Відповідальність державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування.
5. Влада як основний засіб публічного адміністрування.
6. Громадський контроль публічної адміністрації: поняття, нормативно-правове регулювання його здійснення.
7. Діловий та службовий етикет у публічній політиці.
8. Електронні адміністративні послуги та критерії оцінки якості їх надання.
9. Етична інфраструктура публічного адміністрування.
10. Етичні виміри службових взаємовідносин у публічному адмініструванні.
11. Етичні засади взаємодії представників публічного адміністрування і громадян.
12. Етичні кодекси представників публічного адміністрування.
13. Ефективна комунікація, як засіб вирішення міжособистісних конфліктів в публічній адміністрації.
14. Європейські принципи public administration : основна характеристика.
15. Загальна характеристика освіти як об'єкту публічного адміністрування.
16. Загальна характеристика публічного адміністрування в адміністративно-політичній сфері.
17. Законність та відповідальність у державному та публічному управлінні.
18. Засади організації публічної адміністрації: концентрація, деконцентрація, централізація, децентралізація, автономія.
19. Інфокомунікаційна влада в сучасному суспільстві (тенденції глобалізації).
20. Компетенція органів публічної адміністрації.
21. Комунікативна компетентність посадовця в публічній адміністрації.
22. Комунікаційні потоки в системі публічного адміністрування.
23. Конфлікти інтересів у професійній діяльності державних службовців: поняття та шляхи впровадження.
24. Критерії оцінки та вимоги до веб-сайтів органів влади.
25. Організаційна культура та лідерство в публічному адмініструванні.
26. Основні засади комунікацій з громадськістю в публічній адміністрації.
27. Основні засади структурної побудови публічної адміністрації: субординація, координація, реординація, співпраця.
28. Особливості організації публічної служби в країнах ЄС.
29. Поняття та елементи системи органів публічної адміністрації.
30. Поняття та класифікація форм діяльності публічної адміністрації.
31. Правові основи прийняття органами публічної адміністрації нормативних актів.
32. Принципи та норми етичної поведінки державних службовців.
33. Процедури з реалізації контрольно-наглядових повноважень публічної адміністрації.
34. Публічне адміністрування промисловістю і агропромисловим комплексом, що входять до державних і недержавних структур.
35. Публічне адміністрування фінансами та митною справою.
36. Публічне адміністрування: поняття та основні риси.
37. Публічне управління в суспільних об'єднаннях.
38. Публічне управління та регіональна політика.
39. Система органів публічного адміністрування в сфері оборони.

40. Система органів публічного адміністрування у сфері захисту населення.
41. Система органів публічного адміністрування у сфері здоров'я.
42. Система органів публічного адміністрування у сфері науки.
43. Система органів публічної адміністрації.
44. Специфіка культури і етики в публічному адмініструванні.
45. Структура механізму та органів публічного адміністрування.
46. Суб'єкти публічного адміністрування економікою.
47. Територіальна організація публічної адміністрації.
48. Технології вироблення публічної політики.
49. Філософія публічного адміністрування.
50. Форми контролю громадськості за діяльністю публічної адміністрації.

Контрольна робота є не лише важливою формою поточного та підсумкового контролю успішності студентів (своєрідним письмовим іспитом), але й ефективним засобом вивчення матеріалу курсу, систематизації набутих знань. Підготовка контрольної роботи дає змогу отримати важливий досвід самостійної роботи з навчальною, методичною та спеціально науковою літературою, апробувати важливість теоретичних знань та практичних навичок в ході вирішення конкретних теоретичних і практичних завдань.

В ієрархії академічних робіт важливість контрольних подекуди незаслужено применшується, відсувається на другорядні позиції. Втім, за ступенем складності, контрольні роботи, часто переважають курсові, особливо, якщо контрольну роботу належить писати безпосередньо на занятті (семінарському чи заліковому). Адже, студенту доводиться працювати цілком самостійно без можливості отримати допомогу від викладача у вигляді уточнюючого питання чи репліки-підказки. І це за умови прискіпливої уваги до деталей і величезному значенні, яке завжди надається писаному тексту!

Втім, в центрі нашої уваги постануть контрольні роботи іншого типу – ті, що пишуться вдома на задалегідь визначену тему.

Переважно такий вид робіт виконується студентами-заочниками, але не тільки, адже окремі курси та спецкурси які вивчаються студентами стаціонарної форми навчання також завершуються контрольною роботою як підсумковою формою контролю.

Для успішного виконання контрольної роботи належить дотримуватися наступних принципів:

По-перше, контрольна робота повинна бути виконана самостійно, на основі глибокого та усебічного вивчення рекомендованої літератури. На жаль, окремі студенти замість самостійного вивчення та викладу теми копіюють контрольні роботи, виконані іншими студентами або механічно переписують відповідні розділи підручників та навчальних посібників. Навчальна користь від такої роботи мінімальна, а тому, таку роботу не буде зараховано!

По-друге, в ході розробки теми і виконання поставлених завдань важливо продемонструвати глибокі знання та розуміння основних питань теми. При цьому студент повинен відбирати найбільш важливий матеріал, весь час тримаючись теми, водночас, належить позбавлятися як непотрібних деталей так і стерегтися загубити зв'язок з темою, віддалившись від неї в тексті дослідження.

По-третє, положення контрольної роботи належить розкривати на високому теоретичному рівні: усі ключові поняття та категорії потрібно супроводити визначенням; методи дослідження в тексті контрольної роботи визначати не обов'язково, але бути послідовним в питаннях обраної дослідницької стратегії необхідно; кожне хоч скільки-

небудь суперечливе твердження потрібно підкріплювати фактами, статистичними даними або посиланням на авторитетні джерела.

По-четверте, викладати матеріал в контрольній роботі потрібно логічно виважено та послідовно, уникаючи повторення, необґрунтованих пропусків матеріалу.

По-п'яте, в кінці кожного розкритого питання та роботи загалом належить робити висновки та узагальнення.

Окрім змісту контрольної роботи потрібно бути уважним щодо правил її оформлення. Дотримання цих вимог є не простою формальністю, а свідченням наукової культури автора, важливої наукової етики та трудової дисципліни, виявом поваги до всіх, хто буде знайомитися із текстом дослідження!

Вимоги до оформлення контрольних робіт:

Обсяг контрольної роботи повинен становити друкованого тексту 20-30 сторінок. Текст друкують з однієї сторони стандартного аркуша білого паперу формату А4 (210×297 мм); комп'ютерний набір – 14 кегль, 1,5 інтервали, шрифт Times New Roman; розмір берегів (полів): ліве – 25 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.

Структура роботи:

- Титульний аркуш
- План (зміст)
- Вступ
- Основна частина
- Висновки
- Список літератури.

У плані вказуються назви всіх структурних елементів. При цьому, «план», «вступ», «висновки» не мають порядкового номера; у плані не вживається термін «основна частина», вказуються лише назви розділів та їх порядковий номер.

Вступ має на своїй меті зорієнтувати читача в подальшому викладі матеріалу. Тут аргументується актуальність дослідження, констатується, що зроблено у даній сфері попередниками, формулюються мета та завдання роботи, перераховуються положення, які будуть обґрунтовані. Обсяг вступу – 1-2 сторінки.

Основна частина може мати один або декілька розділів, в яких осмислено і логічно викладено головні положення й ідеї, що містяться у вивченій літературі. У тексті обов'язкові посилання на першоджерела. Важливо прослідкувати, щоб основна частина не мала форми монологу. Аргументуючи власну позицію, потрібно аналізувати і оцінювати позиції різних дослідників, з чимось погоджуватися, щось заперечувати, дещо спростовувати. Установка на діалог дозволить уникнути некритичного запозичення матеріалу з чужих праць - компіляції. Виклад матеріалу основній частині здійснюється згідно з планом. План основної частини може бути складений з використанням різних методів угруповання матеріалу: класифікації (емпіричні дослідження), типології (теоретичні дослідження), періодизації (історичні дослідження).

Висновки містить головні підсумки з тексту основної частини, наголошується, як виконані завдання і чи досягнуті цілі, сформульовані у вступі. Обсяг висновків – 1,5 – 2 сторінки.

8. Питання до підсумкового контролю з дисципліни «Публічна політика»

1. Розкрити сутність категорії «публічна політика».
2. Охарактеризувати концепції публічної політики.
3. Який розвиток політичної думки у світовому контексті.
4. Назвати етапи розвитку політичної думки в Україні.
5. Розкрити демократично-народницький напрям політичної думки.
6. Який взаємозв'язок політики та управління.
7. Яке публічне узгодження інтересів держави і суспільства.
8. Розкрити політичний простір.
9. Як реалізується політика.
10. Розкрити поняття «інституту» в політиці та публічному управлінні.
11. Назвати політичні інститути як складові політичної системи.
12. Визначення держави як політичного інституту.
13. Визначити інституціональне середовище.
14. Розкрити сутність політичної діяльності.
15. Яка суспільно-політична взаємодія суб'єктів політичного процесу.
16. Назвати форми політичної діяльності.
17. Яка є політична участь.
18. Розкрити зміст класифікації політичної участі.
19. Назвати цілі та засоби публічно-управлінської діяльності.
20. Визначити політичну систему як систему управління публічними справами.
21. Розкрити суб'єктно-об'єктні відносини.
22. Назвати типи політичних систем.
23. Розкрити зміст політичного режиму.
24. Визначити типи політичних режимів.
25. Розкрити відносини між державою і партіями.
26. Розкрити відносини між партійними лідерами і партійною елітою.
27. Обґрунтувати відносини держави і груп тиску.
28. Яка класифікація політичних режимів.
29. Обґрунтувати політичне керівництво.
30. Визначити політичну платформу.
31. Обґрунтувати політичну стратегію.
32. Яка є політична тактика.
33. Назвати особливості вироблення та реалізації політичного курсу.
34. Визначити узгодженість дій публічної влади та громадян.
35. Яка взаємодія державних органів з громадськістю.
36. Визначити зв'язки з громадськістю.
37. Який статус вільних ЗМІ.
38. Які є зв'язки з пресою.
39. Розкрити зміст децентралізації державної влади.
40. Яка партійна структуризація влади.
41. Яка є легальна політична опозиція.
42. Яке є легальне лобіювання групових інтересів.
43. Визначення влади як суспільного феномену.
44. Назвати основні риси політичної влади.
45. Яка політична влада в Україні.
46. Дати характерні ознаки політичної корупції в Україні.
47. Назвати фактори, що сприяють розвитку корупції в Україні.
48. Визначити чинники запобігання проявів корупції на основі міжнародного досвіду.
49. Визначити ступінь публічності та відкритість влади суспільству.

50. Назвати джерела формування влади.
51. Який рівень публічності влади.
52. Обґрунтувати відкритість влади.
53. Розкрити сутність паублічного контролю за діяльністю органів державної влади.
54. Який політичний процес.
55. Розкрити сутність поняття «політичного» та «управлінського рішення».
56. Який процес прийняття рішення.
57. Визначити роль моделювання в процесі прийняття рішення.
58. Визначити місію, цілі та цільові пріоритети.
59. Який кінцевий результат майбутніх дій.
60. Визначити предмет задоволення потреби в здійсненні дій.
61. Назвіть цінності предмета потреби.
62. Який зворотній зв'язок.
63. Який термін виконання.
64. Які умови виконання поставленого завдання.
65. Визначити зміст «дерева рішень».
66. Яке оцінювання альтернативи.
67. Які процедури.
68. Як здійснюється погодження.
69. Який резерв часу.
70. Яке інформаційне забезпечення процесу прийняття політичного рішення.
71. Яка організація процесу виконання політичних рішень.
72. Розкрити функції: мотивування, регулювання, планування, організування, облікування, контролювання, координування.
73. Зформулювати конкретні завдання на основі прийнятого рішення.
74. Який вибір цільової функції.
75. Яке виконання поставлених завдань.
76. Яке звітування діяльності.
77. Який досвід та вплив на ситуацію.
78. Назвати якісні й кількісні характеристики.
79. Визначити ефективність.
80. Вироблення та реалізація рішень у сфері державно-владних відносин.
81. Класифікація політичних рішень.
82. Політичний документ.
83. Акти і процедури.
84. Організація та структура публічної влади в Україні.
85. Які процеси прийняття та виконання політичних рішень на центральному рівні управління.
86. Процеси прийняття та виконання політичних рішень на місцевому рівні управління.
87. Назвати основні чинники та передумови впровадження електронного урядування.
88. Розкрити інформаційну політику.
89. Сутність та зміст електронної демократії.
90. Які є комунікації при формуванні публічної політики.
91. Національний та зарубіжний досвід розвитку електронного урядування та електронної демократії.
92. Напрямки інформатизації суспільства в США.
93. Яка політика інформатизації Канади.
94. Назвіть етапи впровадження електронного урядування в Україні.
95. Інформаційна безпека.
96. Інформаційне суспільство.
97. Електронний парламент.
98. Інформаційна інфраструктура та послуги електронного парламенту.

99. Відкриті дані.
100. Парламенти та громадяни: поглиблення е-діалогу.
101. Інтернет.
102. Портал публічних послуг.
103. Електронний офіс.
104. Електронна ідентифікація.
105. Інформаційний простір.
106. Інформаційні електронні ресурси.
107. Електронний документообіг.
108. Електронний цифровий підпис.
109. Е-урядування та політичні технології.
110. Е-урядування як ефективна платформа боротьби з корупцією.
111. Е-декларування.
112. Назвати пріоритетні напрямки розвитку е-урядування в Україні.
113. Визначити інформаційно-комунікаційні технології в Україні.
114. Який розвиток електронних послуг.
115. Який розвиток електронної ідентифікації.
116. Який розвиток інфраструктури відкритих даних.
117. Яке організаційне забезпечення е-урядування в Україні.
118. Яке забезпечення електронної взаємодії інформаційних систем органів влади.
119. Центральні органи виконавчої влади.
120. Обласні державні адміністрації.
121. Завдання органів влади щодо інформаційної сфери.
122. Безпекова складова публічної політики України.

9. Методи контролю

Поточний контроль знань здійснюється під час проведення консультацій, опитуванням на семінарських (практичних) заняттях.

Засобом підсумкового контролю є залік.

10. Розподіл балів, які студенти отримують студенти

Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що він отримує за:

1. Результати роботи студентів на лекціях;
2. Результати роботи студентів на практичних заняттях;
3. Якість виконання контрольної роботи.

Система рейтингових балів та критерії оцінювання

1. Робота студентів на лекціях

Максимальна кількість балів за роботу на лекціях дорівнює:

10 балів × 4 лекцій = 40 балів.

Критерії оцінювання:

10 – студент уважно слухає викладача і ретельно конспектує теоретичний матеріал;

5 – студент присутній на занятті, але не уважно слухає викладача, неохайно конспектує теоретичний матеріал;

0 – відсутність на лекційному занятті.

2. Робота студентів на практичних заняттях

Максимальна кількість балів на всіх практичних заняттях дорівнює: 15 балів × 2 п. з. = 30 балів

Критерії оцінювання:

15 – ґрунтовна відповідь, відображення власної позиції, активна участь у дискусіях;

10 – правильна відповідь, активна участь у дискусіях;

5 – відповідь неточна або неповна, пасивна участь у дискусіях;

0 – відсутність на практичному занятті.

3. Контрольна робота

Максимальна кількість балів за виконання контрольної роботи дорівнює = 40 балів.

Критерії оцінювання:

30 – правильна відповідь;

20-29 – відповідь неточна або неповна;

0-19 – відповідь неточна або неповна;

0 – відповідь неправильна або відсутня

Розрахунок шкали (R) рейтингу

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$R C = 10 \times 4 + 15 \times 2 + 30 = 100 \text{ балів}$$

Таким чином, рейтингова шкала з дисципліни складає $R = R C = 100$ балів.

Студенти, які набрали протягом семестру рейтинг з кредитного модуля менше $0,6R$ зобов'язані виконувати залікову контрольну роботу.

Студенти, які набрали протягом семестру необхідну кількість балів ($0,6R$)

мають можливості:

а) отримати залікову оцінку (залік) так званим автоматом; відповідно до набраного рейтингу;

б) виконувати залікову контрольну роботу з метою підвищення оцінки. При цьому попередній рейтинг студента з дисципліни скасовується і він отримує оцінку тільки за результатами залікової контрольної роботи.

Критерії підсумкового оцінювання

Сума балів	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100	Відмінно (A)	Відмінно	Зараховано
82-89	Дуже добре (B)	Добре	
74-81	Добре (C)	Задовільно	
64-73	Задовільно (D)		
60-63	Достатньо (E)		
35-59	Незадовільно (FX)	Незадовільно	Не зараховано
1-34	Неприйнятно (F)		

11. Методичне забезпечення

Робоча програма (розглянута та схвалена на засіданні кафедри). Плани занять, конспект лекцій. Перелік основної та додаткової літератури. Навчально-наочні посібники, технічні засоби навчання тощо. Методичні розробки для проведення окремих занять.

12. Рекомендована література

Основна література :

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Про державну службу : Закон України від 15 грудня 2015 року № 889- VIII [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 червня 2001 року № 2493-III [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Про засади запобігання та протидії корупції: Закон України від 7 квітня 2011 року № 3206-VI [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Про Концепцію адаптації інституту державної служби в Україні до стандартів Європейського Союзу : Указ Президента України від 05.03.2004 р. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
6. Про Концепцію розвитку законодавства про державну службу : Указ Президента України від 20.02.2006 р. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
7. Про утворення Центру сприяння інституційному розвитку державної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.04.2004 р. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
8. Регламент Головного управління державної служби України та його територіальних органів: Наказ Голодержслужби України від 16.02.2007 р. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
9. Вавринчук В.П. Політологічні аспекти державного управління: навч. Посібник: Поліграфіст-2. – 2012.
10. Громадська Н.А. Державна політика: аналіз та механізми впровадження: метод. реком.: Вид-во ЧДУ. – 2011.
11. Державна політика в соціогуманітарній сфері: підручник / авт.. кол.: В.А.Скуратівський, В.П.Трощинський, П.К.Ситник та ін.; за аг. Ред. В.А. Скуратівського, В.П.Трощинського. – К.: НАДУ, 2010. – 284 с.
12. Концепція розвитку електронного урядування в Україні. – К.: «Відродження». – 2009.
13. Технологія прийняття управлінських рішень: Навч. Посіб. / Уклад. В.Д.Бакуменко. – К.: Вид-во НАДУ, 2007. – 20 с.
14. Томахів В.Я. Політологічні аспекти державного управління: навч.-метод. Посібник: ТНЕУ. – 2012.
15. Телешун С.О. Основи інформаційно-аналітичної діяльності в публічному управлінні: навч. Посіб. / С.О.Телешун, О.Р.Титаренко, І.В.Рейтерович. – К.: НАДУ, 2009. – 168 с.
16. За ред. О.М. Січа Політологічні аспекти державного управління: навч. посібник Місто НВ. – 2013.
17. Євтушенко О.Н., Лушагіна Т.В. Місцеве самоврядування в Україні: теорія та практика становлення: навч. Посібник Вид-во ЧДУ. – 2013.
18. Євтушенко О.Н. Державна влада і місцеве самоврядування в політичній системі суспільства: монографія Вид-во ЧДУ 2010.

Додаткова література:

1. Адміністративна реформа в Україні: сучасний стан, проблеми та перспективи: монографія / за аг. Ред. Н.Р.Нижник, Н.Т.Гончарук. – Д.: Моноліт, 2009. – 384 с.
2. Атаманчук Г.В. Сущность государственной службы : история, теория, закон, практика / Г. В. Атаманчук: [монография] . – М. : Изд-во РАГС, 2004. – 118 с. Мельниченко та ін., За аг. Ред.. проф. Н.Р.Нижник. – К.: Вид-во УАДУ, 2002. – 164 с.
3. Гаєвський Б.А., Ребало В.А., Туленков М.В. Політичне управління / Навч. Посіб. – К.: Вид-во УАДУ, 2001. – 160 с.

4. Державне управління в Україні: наукові, правові, кадрові та організаційні засади: Навч. Посібник / За заг. Ред. Н.Р.Нижник, В.М.Олуйка. – Львів: Вид-во Нац. Універ. «Львівська політехніка», 2002. – 352 с.
5. Державне управління в Україні: організаційно-правові засади: Навч. Посіб. / Н.Р. Нижник, С.Д.Дубенко, В.І.
6. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / За заг. Ред. В.Б.Авер'янова. – К.: Факт, 2003. – 384 с.
7. Жовнірчик Я.Ф. Напрями удосконалення проходження служби в органах місцевого самоврядування / Я.Ф. Жовнірчик // Державне управління та місцеве самоврядування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення: – I Міжнар. наук.–практ. конф., 11-12 квітня 2013 р.: – К. Видавничо–поліграфічний центр Нац.унів ВГП (м. Рівне), 2013. – С. 142– 145.
8. Жовнірчик Я.Ф. Умови розвитку професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування / Я.Ф. Жовнірчик // Інноваційні підходи та механізми державного та муніципального управління: міжнар. наук.– практ. конф., 12 квітня 2013 р.: [у 2 частинах]. / За заг.ред.В.К. Присяжнюка, В.Д. Бакуменка, Т.В. Іванової. – К. Видавничо–поліграфічний центр Академії муніципального управління, 2013. – Ч. 2. – С. 36–38.
9. Жовнірчик Я.Ф. Сутність формування кар'єри державного службовця в організації його діяльності / Я.Ф. Жовнірчик // Наук. вісник Академії муніципал. управління: Серія “Управління”. Вип. 3 (2013). – Держ. упр. та місц. самовр. – Заг. ред. В.П.Присяжнюка, В.Д.Бакуменка. К.:–ВПЦ АМУ, 2013. – С. 50 – 59.
10. Публічне управління: метод. рек. до навч. дисципліни для студентів / уклад. : О. Ю. Оболенський, С. О. Борисевич, Є. В. Капінус та ін. – К.: НАДУ, 2009. – 92 с.
11. Стецюк Н.М. Організація діяльності публічних службовців в умовах електронного урядування та електронної демократії // День інформаційного суспільства – 2016 / Матеріали щоріч. наук.-практ. конф. за міжнародною участю. – К.: НАДУ, 2016. – 249 – 252.
12. Стецюк Н.М. Розвиток самоврядування на місцевому рівні у контексті євроінтеграційних процесів // Місцеве самоврядування – основа сталого розвитку // Матеріали щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції за міжнародною участю. (Київ, 16 травня 2014 р.). У двох томах. Том 1. С. 214 – 215.
13. Місцеве самоврядування в Україні: сучасний стан та основні напрями модернізації : наук. доп. / [редкол. : Ю. В. Ковбасюк, К.О. Ващенко, В. В. Толкованов та ін.] ; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Ю.В. Ковбасюка. – К. : НАДУ, 2014. – 128 с.
14. День інформаційного суспільства – 2016 : матеріали щоріч. наук.-практ. конф. за міжнар. участю, Київ, 19 трав. 2016 р. / упоряд. : О. Б. Кукарін, Н. О. Дмитренко, С. Г. Соловійов ; за заг. ред. д-ра держ. упр., проф. А. І. Семенченка. – Київ : НАДУ , 2016. – 284 с.
15. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природо- користування України. Серія «Економіка, аграрний менеджмент, бізнес» / Редкол. Д. О. Мельничук (відп.ред.) та ін. – К.: ВЦ НУБіП України, 2012. - Вип. 169, Ч.1. – 269 с.
16. Матеріали конференції. Міжнародна науково-практична конференція «Визові і стратегічні орієнтири розвитку людського потенціалу державного управління» (14-16 червня 2011 року, м. Новгород- 55 Сіверський, Чернігівська область). – Чернігів: Чернігівський ЦНП, 2011. – 214 с.

Нормативно-правові інформаційні джерела

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 (зі змінами і доповненнями). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Окінавська хартія глобального інформаційного суспільства: Міжнародний документ від 22.07.2000 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/998_163.

3. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012 р. № 5203-VI (зі змінами). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5203-17/ed20140101>.
4. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI (зі змінами). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>.
5. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV (зі змінами). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/851-15>.
6. Про електронний цифровий підпис: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV (зі змінами). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/852-15>.
7. Про захист персональних даних: Закон України від 01.07.2010 р. № 2297-IV (зі змінами). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>.
8. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII (зі змінами). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
9. Про Національну програму інформатизації: Закон України від 04.02.1998 р. № 74/98-ВР (зі змінами). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80>.
10. Питання впровадження єдиної державної політики реформ в Україні: Указ Президента України від 19.01.2015 № 22/2015 (зі змінами і доповненнями). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/22/2015>.
11. Про першочергові заходи впровадження інформаційних технологій: Указ Президента України від 20.10.2005 р. № 1497/2005. – (зі змінами і доповненнями). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1497/2005>.
12. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27.01.2016 «Про Стратегію кібербезпеки України»: Указ Президента України від 15.03.2016 № 96/2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/96/2016>.
13. Про стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
14. Про електронний обмін службовими документами в органах виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.07.2009 № 733 (зі змінами). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/733-2009-%D0%BF>.
15. Про заходи щодо подальшого забезпечення відкритості у діяльності органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 серпня 2002 р. № 1302-2002-п (зі змінами). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1302-2002-%D0%BF>.
16. Про порядок оприлюднення в мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 04 січня 2002 р. № 3 (зі змінами). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3-2002-%D0%BF>.
17. Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку електронного урядування в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2011 р. № 1014-р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1014-2011-%D1%80>.
18. Про затвердження плану заходів з впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд»: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 липня 2012 р. № 514-р (зі змінами). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/514-2012-%D1%80>.

19. Про затвердження плану заходів з впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» у 2014-2015 роках»: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2014 р. № 1176-р (зі змінами) . – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1176-2014-%D1%80>
20. Про схвалення Концепції Державної цільової програми створення та функціонування інформаційної системи надання адміністративних послуг на період до 2017 р.: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 614-р (зі змінами) . – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/614-2013-%D1%80>
21. Про схвалення Концепції розвитку Державної інформаційної системи реєстраційного обліку фізичних осіб та їх документування: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 червня 2009 р. № 711-р . (зі змінами) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/711-2009-%D1%80>
22. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2010 р. № 2250- р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2250-2010-%D1%80>
23. Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 р. № 386- 57 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80>
24. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>

Навчально-методичні матеріали

1. Баровська, А.В. Інституційне забезпечення державної комунікативної політики : досвід країн Європи аналітична доповідь. А.В. Баровська; Інститут стратегічних досліджень. – К. : НІСД, 2014. – 72 с. – (Серія «Інформаційні стратегії», випуск 4).
2. Баришполец, О.Т. Брехня в інформаційному просторі та між особовій комунікації : монографія. / О.Т. Баришполец. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. – 648 с.
3. Варенко, В.М. Інформаційно-аналітична діяльність : навчальний посібник. / В.М. Варенко; Національний авіаційний університет, Міністерство освіти і науки України. – К. : Університет «Україна», 2014. – 417 с.
4. Гнатюк, С.Л. Особливості захисту персональних даних у сучасному кіберпросторі : правові та техніко-технологічні аспекти : аналітична доповідь. / С.Л. Гнатюк; Національний інститут стратегічних досліджень. – К. : НІСД, 2014. – 92 с. – (Серія «Інформаційні стратегії», випуск 3).
5. Державна політика: підручник. / Ред. кол.: Ю.В. Ковбасюк (голова), К.О. Ващенко (заст. голови) [та ін.] ; Національна академія державного управління при Президентові України. – К. : НАДУ, 2014. – 448 с.
6. Дубов, Д.В. Кіберпростір як новий вимір геополітичного суперництва : монографія. / Д.В. Дубов; Національний інститут стратегічних досліджень. – К. : НІСД, 2014. – 328 с.
7. Електронне урядування : навчальний посібник. / Семенченко А.І. [та ін.]; За ред. А.І. Семенченка. – Херсон : Грінь Д.С., 2014. – 391 с.
8. Електронне урядування: підручник / Авт. кол. : В.П.Горбулін, Н.В. Грицяк, А.І. Семенченко, О.В. Карпенко [та ін.] ; За заг. ред. проф. Ю.В. Ковбасюка ; Наук. ред. проф. Н.В. Грицяк, проф. А.І. Семенченка ; Національна академія державного управління при Президентові України. – К. : НАДУ, 2014. – 352 с.

9. Енциклопедія державного управління: у 8 т. / Наук.-ред.колегія: Ю.В. Ковбасюк (голова) [та ін.] ; Національна академія державного управління при Президентові України. – К. : НАДУ, 2011. - [Т. 1. – 748 с.; Т. 2. – 692 с.; Т.3. – 788 с.; Т. 4. – 648 с.; Т. 5. – 408 с.; Т. 6. – 524 с.; Т. 7. – 761 с.; Т. 8. – 712 с.].

10. Європейський досвід нормативно-правового забезпечення розвитку інформаційного суспільства: висновки для України: аналітична доповідь / національний інститут стратегічних досліджень. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Gnatyuk59546.pdf>

11. Медіаосвіта та медіаграмотність : підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. – К. : Центр вільної преси, 2012. – 352 с.

12. Полумієнко, С.К. ІТ-проекція технологічного розвитку України. / Полумієнко С.К., Рибаків Л. О., Грінченко Т.О.; За ред. С. О. Довгий. – К.: Азимут –Україна, 2011. – 183 с.

13. Семенченко А. І. Європейські механізми Зеленої та Білої книг в електронному урядуванні в Україні : навчально-методичні матеріали. / А. І. Семенченко ; Національна академія державного управління при Президентові України, Інститут підвищення кваліфікації керівних кадрів. – К. : НАДУ, 2015. 40 с.